

SLOVENSKÝ JAZYK

Európsky deň jazykov

26. september

(história môjho jazyka)

Praslovančina

- **Slovania** prišli na územie súčasného Slovenska zo svojej pravlasti medzi riekami Dneprom a Vislou **v 5. storočí**.
- Používali jazyk, ktorý sa nazýva **praslovančina**.

Staroslovenčina

- **863 rok** – bratia Konštantín (Cyril) a Metod priniesli **staroslovenčinu**.
- Je to pôvodom južnoslovanský jazyk, ktorého základom bolo **nárečie macedónskych Slovanov z okolia Solúna**.

Hlaholika - písmo

- zostavili **prvý slovanský spisovný jazyk** a tiež písmo nazývané **hlaholika**. Vznikla z malých písmen gréckej abecedy.
- Písmo neskôr zjednodušili ich žiaci a nazvali ho po svojom učiteľovi **cyrilikou** (za základ si zobrali veľké písmená gréckej abecedy, napríklad v ruštine, ukrajinčine a bulharčine sa používa dodnes).

Latinčina a nárečia

- Po rozpade Veľkej Moravy (**10. stor.**) nastali nepriaznivé podmienky na vývin jazyka. Vznikal uhorský štát, do ktorého sa postupne začleňovalo aj územie Slovenska. Ako jazyk písomností sa začala používať **latinčina**.
- Hovoreným jazykom Slovákov boli miestne **nárečia**.

Čeština a ľudová slovesnosť

- **V 15. storočí** prenikla na územie Slovenska **čeština**. Písalo sa po latinsky a po česky.
- Hovorilo sa však domácim slovenským jazykom. V ňom vznikla aj **ľudová slovesnosť**.

Bernolákovčina

- **1787** – Bernolákovo pokus o uzákonenie spisovnej slovenčiny, ktorá vychádzala z **kultúrnej západoslovenčiny** (jazyk vzdelancov na Trnavskej univerzite).
- Potrebu spisovného jazyka zdôvodnil **Anton Bernolák** v diele ***Jazykovedno-kritická rozprava o slovenských písmenách*** a ***Grammatica slavica***, kde opísal gramatický systém slovenčiny.

Štúrovčina

- **1843** – Ľudovít Štúr uzákoňuje spisovnú slovenčinu na základe spoločných prvkov *stredoslovenských nárečí*. Nadviazal v pravopise na bernolákovskú tradíciu (**píš ako počuješ – pravopis podľa výslovnosti**).
- Ľ. Štúr kodifikoval spisovnú slovenčinu vo svojom diele *Náuka reči slovenskej* (kniha gramatických pravidiel, 1846). Dôvody kodifikácie vysvetlil v práci *Nárečja slovenskuo alebo potreba písanja v tomto nárečí*.

Martin Hattala – y, ý, ä, ľ

- 1852 – Martin Hattala a Michal Miloslav Hodža vydávajú *Krátku mluvnicu slovenskú*, ktorá upravuje štúrovský pravopis do tej podoby, v ktorej sa v podstatných rysoch používa dodnes – začalo sa písať **y, ý, ä, ľ**.

Prvé pravopisné pravidlá

- **1931** – vychádzajú prvé *Pravidlá slovenského pravopisu*.

Pravidlá spisovnej výslovnosti

- 1984 - vyšlo prvé vydanie **Pravidiel slovenskej výslovnosti**. Ich autorom je doc. PhDr. Ábel Kráľ, DrSc.

Slovenčina v Ústave SR

- 1992 (1. 9.) - v Ústave Slovenskej republiky je **slovenčina** uzákonená ako **spisovný jazyk**.

Vývin slovenčiny – stručný prehľad

- **1. Praslovančina**
- **2. Staroslovenčina**
- **3. Hlaholika -písmo**
- **4. Latinčina a nárečia**
- **5. Čeština a ľudová slovesnosť**
- **6. Bernolákovčina**
- **7. Štúrovčina**
- **8. Martin Hattala – y, ý, ä, ľ**
- **9. Prvé pravopisné pravidlá**
- **10. Pravidlá spisovnej výslovnosti**
- **11. Slovenčina v Ústave SR ako spisovný jazyk**